

Eestimaa jaaniõhtu lembelugu külapeolt, mida külastab Kratt

Estonia uustõlgendiks
legendaarsest balletist
„Kratt” on liiga naratiivne,
 kuid mitte oma võluta.

ARVUSTUS
Raimo Poom
ajakirjanik

Gas kultuuriruumis on mõni müstiline lavastus, mida seostatakse tamedate jõududega. Eduard Tubina muusikale lavastatud balett „Kratt” on kindlema Eesti selline teatri avastus. Kõik on kuulnud Estonia sümfooniast Tallinna pommitamise ajal, poolelääanud etendusest ja mööda linna viirasustlikult jubedates kostüümides ringi silganud osatäitjatest.

Sellise tüki järjekordne taastamine tõstatab küsimuse, kuidas mitte korjata kordumatut ja pakkuda midagi uut. Vanema generatsiooni jaoks seostub „Kratt” sõjaga, järgmise põlvkonnaga „Kratt” standardi kehtestas 1966. aasta lavastuses Jüta Lehist. Püüa siis neid võrrelda.

Koreograaf ja lavastaja Marina Kesler polegi reedel tema käe all esietendunud „Krati” versiooniga püüdnud varasemaid üle trumbata. Tegevustikku on üritatud tänapäevastada. Kuradiga Krati peale lepingu sõlmiv Peremees pole maalt ja hobusega, vaid süsserdajast väikeettevõtja, kes lõpetab nii otseselt kui ka kaudses mõttes mängupõrgus. Krattist on saanud valerahatruukija ja muust rahvast Peremehe ettevõtte töölised.

Lembeliin domineerib

Kuid Krati ahnuse ja palga moraaliloo paljutöötav tõlgendus jääb Peretütre ja Sulase lembeliini varju. See on lavastuse domineeriv osa, tantsu mõttes ka parim osa. Esietenduses neid osi tantsinud Mariika Muiste ja Jevgeni Gribi rollisooritused olid nauditavalt loomulikud ja pakatasid energiat. Kuramaazi lugu toetasid vahedad rühmanumbrid alates murutantsudest kuni lõbusa meeste saunastseenini välja.

Ent siiski, kuhu jäi Kratt? Paraku on ta jäänud episoodiliseks kõrvalliiniks. Ahnuse ja hukatuse loo pearaskust kannab Peremees, kes on ka peamine kahe eri liini siduja. Ühelt poolt asjatab mammona ja Kratiga, teisalt sekkub noorte kudrutamiskatsesse. Esietenduses Peremehe üles astunud Deniss Klimuk tegi sel õhtul laval puhta töö. Lavalt vaatas vastu arhetüüpne Eesti väikeviisi-ärimees, kes otsib alatasa muutuvate projektide jaoks uut rahakraani. Ja kui karistusregistris peaks olema tema tegude väljavõte.

paar lehekülge kiiruseületamisi segamini peojärgsete kaklustega, sest ta ei jäta oma tütrele külge lõõvale Sulasele paari keretäit andmata.

Mitmeks minutiks pannakse laval olijad seisma. Lihtsalt seisvaid tantsijaid ei tahaks vaadata.

Kuid Peremees üksi ei päästa „Krati” lugu puudustest. See lavastuse pool on edasi antud lausa ülima narratiivusega ja miimilikut, mida ootaks pigem lasteetendusel. Ennast müüakse kuradile miimilikut kolme punase hõõgu-

„Krati” uuslavastus ei ürita varasemaid üle trumbata, küll on tegevustikku üritatud tänapäevastada.

Foto: Harri Rospu/rahvuskooper Estonia

„Kratt”

Koreograaf-lavastaja: Marina Kesler
Kostüümikunstnik: Gerly Tinn
Dekoratsioonid: Madis Nurmis
Esietendus: 18. septembril 2015
Etendused: 26. septembril, 10., 24. oktoobril jne

Krati kätte maks tuleb pauguga ja taustakangale projitseeritud lõkkeleekidega. Tegemist on balletiga ja balletist ootaks tantsulis lahendusi. Lausa piinarikas oli Krati loomise stseen, kus laval olid pandi mitmeks minutiks seisma, et oodata eriti aeglaselt keerleva valgusinstallatsiooni ajal tegelase dekoratsioonikoonist väljumist. Ei tahaks vaadata lihtsalt seisvaid tantsijaid.

Küsisin pärast endalt, mida sai nähtud, ja tegin kokkuvõtte: neid sebitud, lõkke ümber tantsitud, saunas käidud ja mõni nina sisse löödud. Tüüpiline Eesti jaaniõhtu, kas pole? ●

